

T.C.
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Türkiye Büyük Millet Meclisi -
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanlığı
Tarih: 17/04/2025 15:54
Sayı: E-120.07.03-1614027
2025 AİLE YILI

Sayı : E-54045643-610-18842194
Konu : Soru Önergesi (7/23075)

7/23075
GK 100

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 07.02.2025 tarihli ve E-43452547-120.07.04-1579279 sayılı yazınız.

İlgi'de kayıtlı yazı ekinde alınan, Aydın Milletvekili Sayın Evrim KARAKOZ'a ait 7/23075 esas nolu yazılı soru önergesine ilişkin Bakanlığımızın cevabi görüşü Ek'te sunulmaktadır.
Bilgilerinize arz ederim.

İbrahim YUMAKLI
Bakan

Ek: Cevabi Görüş (7/23075) (4 Sayfa)

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu: 76FB4ACC-19D4-437D-8E1C-1DABF1947756

Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/tarim-ebys>

Üniversiteler Mahallesi Dumlupınar Bulvarı No: 161 06800 Çankaya / ANKARA

Tel: (0312) 287 33 60

www.tarimorman.gov.tr Kep: tarimveormanbakanligi@hs01.kep.tr

KEP Adresi : tarimveormanbakanligi@hs01.kep.tr

Bilgi için: Mahmut KURT
Mühendis

T.C.
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

**AYDIN MİLLETVEKİLİ SAYIN EVRİM KARAKOZ'A AİT 7/23075 ESAS
NUMARALI YAZILI SORU ÖNERGESİNE DAİR CEVAPLAR**

Bakanlığımızın temel gıda güvenilirliği politikası; Kodeks Alimentarius ve Avrupa Birliği (AB) müktesebatı ile uyumlu olarak hazırlanan mevzuat çerçevesinde, ülke genelinde “Çiftlikten Çatala Gıda Güvenilirliği” noktasından hareketle, tamamlayıcı ve etkin bir gıda güvenilirliği sistemini oluşturmaktır. Tüm bu iş ve işlemler 5996 sayılı “Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu” kapsamında yürütmektedir. Denetim ve kontrol mekanizmaları da AB standartlarına uygun olarak işletilmektedir. Bunun sonucunda gıda işletmelerine yönelik risk esaslı denetim sistemi geliştirilmiştir.

Bununla birlikte 5996 sayılı Kanun kapsamında çıkarılmış “Gıda İşletmelerinin Kayıt ve Onay İşlemlerine Dair Yönetmelik”, “Gıda Hijyeni Yönetmeliği” ve “Hayvansal Gıdalar İçin Özel Hijyen Kuralları Yönetmeliği” AB mevzuatına uyumlu olarak düzenlenmiştir.

Risk esasına dayalı denetim sisteminde; kalıntı riski görülen ürünler başta olmak üzere önceki kontrollerden edinilen bilgi ve deneyimler, yurt içi üretim ve tüketim miktarları ile ihraç edilen ürünlere yönelik Gıda ve Yemde Hızlı Numune Alma Sistemi (RASSF)’nden alınan veriler, ortaya çıkan gelişmeler, 81 il tarım ve orman müdürlüğümüzün kendi bünyesinde yürüttüğü resmi kontrollerin sonuçlarına göre risk çarpanları belirlenmektedir. Risk esasına göre önceden haber verilmeksizin yapılan kontroller, Bakanlık ve il yıllık numune alma programları, Ulusal Kalıntı İzleme Planı (UKİP) yanı sıra şüpheli, şikâyet, ihbar, CİMER ve Alo 174 Gıda Hattı kapsamında şikâyet edilen ürün ve firmalara yönelik olarak gerçekleştirilmektedir. Yapılan denetimlerde alınan numuneler laboratuvarlarımızda analiz edilmekte ve uygunsuz çıkan ürünler için ilgili mevzuat çerçevesinde gerekli yaptırımlar uygulanmaktadır.

Resmi gıda denetimlerinde veri analizi çalışmalarında Gıda Güvenliği Bilgi Sistemi (GGBS) adı altında web tabanlı bir yazılım kullanılmaktadır. Gıda konusunda faaliyet gösteren işletmelerin kayıt altına alınarak belge düzenlenmesi, resmi kontrol ve numune alma işlemleri ile idari yaptırımların kayıt altına alınıp takip edilerek sonuçların analiz edilmesi, ithalat ve ihracat işlemlerinin kayıt edilmesi ve sertifika düzenlenmesi, ithalatçı ve ihracatçı işletmelerce ithalat ve ihracat ön bildirimlerinin on-line olarak yapılması gibi işlemler GGBS üzerinden yürütülmektedir. İhtiyaç duyulan güncel veriler GGBS’den anlık olarak alınabilmektedir.

Gıda resmi kontrol hizmetlerinde faaliyette bulunan Bakanlığımıza bağlı 41 gıda kontrol laboratuvar müdürlüğü bulunmaktadır. Bu müdürlüklerin 23’ü ile 101 özel gıda kontrol laboratuvarının 52’si pestisit analizinde Bakanlığımızca yetkilendirilmiştir. Yetkilendirilen bu laboratuvarlar Türk Akreditasyon Kurumu (TÜRKAK) tarafından akreditasyonu tamamlanmış olan laboratuvarlardır. Bu laboratuvarlar, gıda güvenliği analizlerini doğru ve güvenilir bir şekilde yapmak için onaylanmış yöntemler kullanılmaktadır. AB standartlarına uygun testlerin yapılabilmesi için laboratuvar altyapıları sürekli olarak modernize edilmektedir.

AB üye ülkeleri tarafından kendi mevzuatına göre yapılan resmi kontroller sonucunda tespit edilen olumsuzluklar, AB Komisyonuna bildirilmekte ve Komisyon tarafından yapılan nihai değerlendirme sonucu RASFF üzerinden ilan edilmektedir.

RASFF üzerinden ilan edilen bildirimler kısıtlama olmaksızın erişime açıktır. Ülkemiz menşeli ürünler hakkında da zaman zaman RASFF üzerinden bildirim alınabilmektedir. Her bir RASFF bildirim için ayrı ayrı izlenebilirlik denetimleri gerçekleştirilmektedir. Bildirime konu ürünün birincil üreticisi tespit edilmekte ve ilgili birimlerimiz tarafından üreticiye yönelik gerekli eğitimler verilmektedir. Bakanlığımızca yapılan çalışmalar ve alınan önlemler AB Komisyonuna düzenli olarak iletilmektedir. Bildirim alan ihracatçı ve bildirim konu ürüne yönelik resmi

T.C.
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

kontroller de artırılmaktadır.

Ülkemizde pestisit kalıntı oranı son 3 yılda % 35, RASFF bildirim sayısı ise aynı dönemde %54 azalmıştır.

Bakanlığımız, Pestisit kaynaklı sağlık tehditlerinin önlenmesi ve doğal dengenin korunması amacıyla AB'nin 2030 yılına kadar pestisitleri %50 oranında ve gübreleri %20 civarında azaltılmaya yönelik hedefini desteklemektedir.

Ülkemizden ihraç edilen ve herhangi bir nedenle ülkemize geri dönen ürünlerin tamamında; öncelikle gümrükte ayniyat tespiti yapılmakta, ayniyat tespiti yapıldıktan sonra ürünler Bitki Karantinası Yönetmeliği, Türk Gıda Kodeksi Yönetmeliği ve yem mevzuatı kapsamında %100 bitki sağlığı ve gıda/yem güvenilirliği yönünden resmi kontrollere tabi tutulmaktadır.

Ülkemiz mevzuatına uygun olmadığı tespit edilen ürünler nedeniyle gıda işletmesine ve birincil üreticiye 5996 sayılı Kanun kapsamında yasal işlem uygulanmaktadır. Bu kapsamdaki ürünlerin ülkemize girişine (piyasaya arzına) izin verilmemektedir.

Bitki ve bitkisel ürünlerin yetiştirildikleri ve muhafaza edildikleri ortamlarda zararlı organizmalara karşı kullanılan bitki koruma ürünlerinin kontrolü ile ilgili iş ve işlemler "Bitki Koruma Ürünleri Kontrol Yönetmeliği", satışı ile ilgili iş ve işlemler ise "Bitki Koruma Ürünlerinin Toptan ve Perakende Satılması ile Depolanması Hakkında Yönetmelik" esaslarına göre yapılmaktadır.

Bakanlığımız tarafından ruhsatlandırılan bitki koruma ürünlerinin satışları, ilgili mevzuat kapsamında yaptırılan sınavda başarılı olan kişiler tarafından bayilerde yapılmaktadır.

Bitki koruma ürünleri ile ilgili kontroller ve denetimler Bakanlığımız tarafından düzenli olarak yapılmaktadır.

Bitki koruma ürünlerinin ithalat ve üretim aşamasından kullanımına kadar süreçteki hareketlerinin izlenmesi için, Bakanlığımızca Bitki Koruma Ürünlerinin Takip Sistemi kurulmuş ve 01.01.2018 tarihi itibarıyla kullanıma geçilmiştir.

Bitki koruma ürünlerinin kontrolleri piyasa ve şikâyet kontrolü olarak yapılmaktadır. Bitki koruma ürünlerinin piyasa kontrolleri, hazırlanan programlar çerçevesinde veya gerek görüldüğü zamanlarda, şikâyet kontrolleri ise şikâyetle ilgili müracaatın ilçe/il tarım ve orman müdürlüklerimize veya Bakanlığımıza bildirilmesi halinde yapılmaktadır. Yapılan bu kontrol sonuçlarında uygunsuzluk görülmesi halinde, idari ve/veya adli yaptırım tesis edilmektedir. İdari yaptırımlar; para cezası, şarj iptali, tavsiye iptali, ruhsat iptali, imha ve yetkinin askıya alınması veya iptali işlemlerini kapsamaktadır.

Pestisit kalıntısı için alınan numunelerin laboratuvarında analiz edilme yöntemlerinde temel prensip, cihazın tespit edebildiği toplam aktiflerin tamamının numunede aranması şeklindedir. Pestisit Analizi AOAC 2007.01 Quechers Metodu kullanılmaktadır. Analiz için GC-MS/MS ve LS-MS/MS cihazlarında 160 ile 618 arasında analiz yaparak kalıntı aramaktadır. Ayrıca her geçen gün laboratuvarlarda daha fazla etken madde analizi için çalışmalar devam etmektedir. Bakanlığımız resmi sayfasında yayınlanan Gıda ve Yem Pestisit Kalıntıları Analizi için Analitik Kalite Kontrol ve Metot Validasyon Prosedürleri (SANTE/ 11312/2021) ve UGRL Müdürlüğünün hazırlamış olduğu Pestisit El kitabı doğrultusunda Pestisit Analizi yapan Kamu ve Özel Laboratuvarlar Validasyon/ Verifasyon çalışmalarını yürütmektedir. Analiz sonucunda üründe kalıntı tespit edilmesi durumunda analiz raporunda aktif adı ya da metabolitin adı, miktarı gibi bilgiler yer almakta değerlendirmesi "Pestisit Analizler Maksimum Kalıntı

T.C.
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Yönetmeliği Ekleri” ya da “EU-Pesticide Database” göre İl Müdürlükleri Kamu ve Bakanlığımıza bağlı özel laboratuvarlar tarafından değerlendirilmektedir.

Bakanlığımızca uluslararası standartlar doğrultusunda pestisit kullanımına alternatif yöntemlerin kullanılması, çevre dostu mücadele yöntemlerinin yaygınlaştırılması amacıyla Entegre Zararlı Yönetimi (IPM), Entegre ve Kontrollü Ürün Yönetimi (EKÜY) projeleri teşvik ve tavsiye edilmekte olup, bu yönde eğitim, proje ve kontrol faaliyetleri yürütülmektedir. Pestisit kullanımına alternatif yöntemlerden biyolojik ve biyoteknik mücadele yöntemlerini kullanan üreticilere destekleme ödemesi yapılmaktadır.

Bakanlığımızın öncelikli gündem maddelerinden biri zararlı organizmalara karşı etkin mücadeledir. Biyolojik mücadele ve alternatif yöntemlere öncelik vererek pestisit kalıntısı olmayan güvenilir ürünler elde edilmesi ve çevrenin korunması hedeflenmektedir. Bu amaçla araştırma enstitülerimiz ve özel sektör Ar-Ge projeleri desteklenmektedir. Steril böcek uygulamaları, biyolojik preparatlar, doğal düşmanların üretimi ve çevre dostu pestisitler gibi konularda projeler yürütülmektedir.

Bakanlığımız araştırma enstitülerimizce, çevre ve halk sağlığını korumak amacıyla hastalık, zararlı ve yabancı otlarla mücadelede tarımsal üretimde kullanılan kimyasalların azaltılmasına, biyolojik ve biyoteknik mücadele gibi alternatif mücadele metotlarının geliştirilmesine yönelik projeler yürütülmektedir. Bu kapsamda yürütülen projeler aşağıda sıralanmaktadır.

- Yerli Kaynaklarla Fiziksel Etki Mekanizmasına Sahip Yeni Bir Bitki Koruma Ürününün Geliştirilmesi,
- Tarım İlaçlarının Toksikolojik Testlerinin İyi Laboratuvar Uygulamaları (GLP) Şartlarında Yapılabilirliğinin Araştırılması,
- Pestisit Kalıntılarının Tespit Edilmesi İçin Biyosensör Geliştirilmesi,
- Ege Bölgesi Bağlarında Bazı Bitki Koruma Ürünlerinin Yaprak Gübreleri ve Yayıcı Yapıştırıcılarla Karışımlarının Asma Yaprağı ve Üzümde Parçalanma Sürecine Etkilerinin Belirlenmesi,
- Turşuluk Hıyarda Yaygın Olarak Kullanılan Bazı Pestisitlere Ait Farklı Fermantasyon Koşulları İçin İşleme Faktörlerinin Belirlenmesi,
- Damla ve Salma Sulama ile Üretilen Organik ve Konvansiyonel Pamukta Bitki Koruma Ürünlerinin Direnç ve Kalıntı Durumlarının Belirlenerek Yeni Mücadele Yönetim Stratejilerinin Geliştirilmesi,
- Damla Sulama-Tava Sulama Yöntemlerinin Kullanıldığı Çeltik Alanlarında Biyotik Faktörlerin Belirlenmesi ve Agroekosistemin Yönetimi

Ayrıca pestisit kalıntısı riski görülen ürünlerde alternatif mücadele uygulamalarının yaygınlaştırılması, üretici farkındalığının artırılması ve kalıntının önlenmesi amacıyla 2022-2025 yıllarını kapsayan Kalıntı Eylem Planı çerçevesinde çalışmalar yürütülmektedir. Eylem planı doğrultusunda zirai ilaç kalıntısının önlenmesi ve sürdürülebilir tarım konularında farkındalık oluşturulması amacıyla üreticilere yönelik kapsamlı eğitim, bilgilendirme ve denetim çalışmaları yürütülmektedir.

Pestisitlerin doğru kullanımı konusunda Bakanlığımızca il ve ilçe tarım ve orman müdürlükleri teknik ekipleri tarafından eğitim ve bilgilendirme çalışmaları yapılmaktadır. Çiftçi eğitim ve yayım faaliyetlerini yapan personelden 2023 yılında 8.103 personele 2024 yılında ise 12.000 teknik personele hizmet içi eğitim verilmiştir. Bakanlığımız bitki sağlığı uygulamaları eğitim ve yayım çalışmaları kapsamında 2023 yılında tarla okulu kapsamında 19.836 ve genel 167.272 çiftçiye eğitim verilmiş olup 2024 yılında tarla okulu kapsamında 23.631 ve genel 159.379

T.C.
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

çiftçiye eğitim verilmiştir.

Taze meyve ve sebzelerde hatalı pestisit kullanımının denetlenmesi amacıyla tarla, bağ, bahçe, sera gibi üretim alanlarında pestisit denetimleri yapılmaktadır. Özellikle üretim alanlarının denetlenmesi için “Hasat Öncesi Pestisit Denetimi” yapılmaktadır. Denetimlerde uygunsuzluk tespit edilen üreticilere hasat geciktirme, ürün imha ve idari yaptırımlar uygulanmakta olup uygunsuzluk tespit edilen üreticiler izleme programlarına alınarak iki yıl boyunca hasat öncesi pestisit denetimi kapsamında denetime tabi tutulmaktadır.

Bakanlığımızca yürütülen organik tarım faaliyetleri ile çevre, insan ve hayvan sağlığına zarar vermeyen bir tarımsal üretimin yapılması, doğal kaynakların korunması, tarladan sofraya kontrollü, izlenebilir, kayıtlı ve sertifikalı tarımsal üretim ile güvenilir ürün arzının sağlanması amaçlanmaktadır.

Organik tarım destekleri 2024 yılında %48 ile %67 oranında artırılmış olup kategorilerine göre birim fiyatları dekara 30 ile 180 TL iken 50 ile 270 TL'ye yükseltilmiştir.

2025-2028 yıllarında organik tarım, üretim planlaması kapsamında öncelikli alanlardan olup yeni bitkisel üretim desteklerinde “Bitkisel Üretimi Geliştirme” başlığı altında desteklenmeye devam edecektir. Ayrıca organik tarım üreticileri indirimli zirai kredi desteğinden yararlanabilmektedir.

Türkiye'de ilk kez ruhsatlandırılacak bitki koruma ürünlerinin aktif maddeleri Avrupa Birliği veya G8 ülkelerinde ruhsatlı olmalıdır. Ancak biyolojik mücadele etmenleri, tuzaklar, feromonlar ve atraktantlar için bu şart geçerli değildir. Ülkemizde 63 biyolojik mücadele etmeni ruhsatlıdır; bunlardan 22'si yerli üretim, 41'i ise ithaldir. 2022 sonunda yerli olarak ruhsatlı 9 biyolojik mücadele etmeni varken, bu sayı 2024 itibarıyla 22'ye çıkmıştır.

İklim değişikliği ile ilgili, Bakanlığımızca iklime duyarlı ürün araştırmaları, tarımda sürdürülebilir üretim, sera gazı azaltımı, kuraklık risk analizi, su hasadı ve soğuğa dayanıklı tohum geliştirme çalışmaları yürütülmektedir.

İklim değişikliğine uyum kapsamında ürün uygunluk haritaları ve çeşitli iklim-bitki modelleriyle geleceğe yönelik planlamalar yapılmakta, akıllı teknolojiler ve yenilikçi yöntemler kullanılarak tarımsal üretim dayanıklılığı artırılmakta, iklim değişikliğinin olumsuz etkilerinin bertaraf edilmesi için gerekli önlemler alınmaya devam edilmektedir.

İklim değişikliği nedeniyle zararlı organizmaların dağılımında ve yoğunluğunda artışlar olabilmektedir. Bakanlığımızca zararlı organizmaların takibi ve mücadelesi için önlemler uygulanmaktadır.

Kuraklık Tahmini ve Erken Uyarı Sistemleri ile belirli hastalık ve zararlıların mücadelesi için üreticilerimiz zamanında uyarılarak herhangi bir ürün kaybı yaşamadan zamanında mücadele yapılması sağlanmaktadır. Ayrıca teorik, uygulamalı eğitim ve farkındalık çalışmaları ile çiftçilerimize bilgilendirme yapılmaktadır.

Zirai mücadele uygulamalarında kullanılan bitki koruma ürünlerinin kullanımına ilişkin veriler, Bakanlığımız web sayfasında “<https://www.tarimorman.gov.tr/GKGM/Menu/115/Resmi-Tarimsal-Ilac-Istatistikleri>” adresinde Resmi Tarımsal İlaç İstatistikleri adı altında her yıl yayımlanmaktadır. Ayrıca bu veriler TÜİK ile de paylaşılmaktadır.